

GDZIE JESTEŚ? GDZIE JESTEŚCIE?

MIGRACYJNE LOSY MIESZKAŃCÓW NASZEJ MAŁEJ OJCZYZNY

AUTOR: DAWID NIECZYPOR

WPROWADZENIE

Założeniem, które powinno przyświecać Wam od początku pracy nad projektem jest dobra atmosfera. Pamiętajcie, że to Wy ją tworzycie. Czerpiecie siłę od siebie i uczycie się nawzajem. Zadbajcie o pozytywne nastawienie. Bądźcie otwarci i odważni w dążeniu do celu. Powodzenia!

Gdzie jesteś? Ty, który mieszkałeś tu przede mną? Gdzie jesteście? To projekt uczniowski, którego celem jest namalowanie słowem, dźwiękiem i obrazem historii przodków/przodków, sąsiadów i sąsiadek lub znajomych zamieszkujących naszą małą ojczyznę. Historię ich podróży, doświadczeń, migracji – z konieczności i z wyboru, chwil przyjemnych, ale również gorzkich czy nawet tragicznych.

Wierzę, że uda się Wam stworzyć formę literacką lub dziennikarską (forma dowolna: wywiad, reportaż, etiuda filmowa, audycja radiowa, komiks itd.), która Waszym zdaniem najpełniej odzwierciedli poruszane zagadnienie.

Jeśli decydujesz się na udział w tym projekcie, to wiedz, że od teraz stajesz się nietypowym obserwatorem/obserwatorką tego, co już przeminęło. Co więcej, spróbujesz dociec dlaczego tych ludzi już nie ma w naszej miejscowości. Nie szukaj jednej odpowiedzi – ich będzie bardzo wiele.

Celem projektu jest refleksja nad losem ludności naszej małej ojczyzny oraz podjęcie trudu opisanie tego, co skłania ludzi do wyjazdów – tych dalekich i nieco bliższych, tych na pewien czas i na zawsze.

KROK 1

ANALIZUJEMY SYTUACJĘ I USZCZEGÓLAMIAMY TEMAT PROJEKTU

Małe ojczyzny, a więc nasze miejscowości, miasta, wsie, siedliska skrywają wiele ciekawostek. Pomyślcie o tych, których już nie ma w Waszej okolicy. Możecie określić zakres czasowy, w jakim grupy ludzi lub pojedyncze osoby opuszczały Waszą miejscowość lub powód, dla którego podejmowały taką decyzję. Spójrzcie na ten problem szeroko. Wybierzcie to, co Was zainteresuje i wzbudzi największą ciekawość, niepokój, zdziwienie lub rozgoryczenie. Decyzja należy do Was. Pamiętajcie o tym, że temat, którego się podjęliście jest bardzo szeroki i nie sposób opracować go wyczerpująco. Stąd potrzeba uszczegółowienia tematu. Właśnie teraz przyszła pora na krok pierwszy, a więc do dzieła.

CO WAS CZEKA?

1

Rozważcie dlaczego w ogóle chcecie się podjąć tego problemu. Czy to czysta ciekawość? Może chęć poznania losów małej ojczyzny z bliska? Albo zrozumienie, co kierowało ludźmi, gdy zostawiali swój dom i wyruszyli w nieznaną? Na to pytanie musicie odpowiedzieć, gdyż Wasza motywacja działania w tej tematyce będzie determinowała kolejne kroki. Warto również pamiętać o Waszych motywacjach podczas podziału zadań w grupie, ale do tego jeszcze wrócimy.

2

Już teraz powinniście zacząć zastanawiać się nad zasobami Waszego otoczenia. Choć to dopiero początek drogi w pracy nad projektem, należy wiedzieć skąd będziecie czerpać pierwsze informacje – szkoła, dom rodzinny, biblioteka, twórca ludowy, kroniki kościelne, opowieści lub gawędy? Wybór jest duży. Pamiętajcie, aby źródło i zasoby wybierać adekwatnie do podejmowanego tematu, jaki zostanie ustalony już wkrótce.

3

W grupie zawsze tkwi potencjał. Sprawdźcie swoje możliwości. Zastanówcie się, co możecie zaoferować swoim kolegom i koleżankom. Ustalcie reguły komunikacji.

4

Podzielcie się funkcjami w grupie. Na pewno potrzebujecie: przedstawiciela, strażnika czasu, sekretarza, specjalistę ds. technicznych. Zastanówcie się, jakie jeszcze funkcje są niezbędne w Waszym projekcie.

Podejmijcie decyzję jak uszczegółowicie temat, np.

Gdzie jesteście? Gdzie jesteście? – losy mieszkańców/mieszkanek naszej miejscowości na początku XX wieku.

5

Gdzie jesteście? Gdzie jesteście? – migracje w naszej miejscowości w ostatnim dziesięcioleciu

Gdzie jesteście? Gdzie jesteście? – losy mieszkańców i mieszkanek naszej małej ojczyzny w obliczu II wojny światowej.

Gdzie jesteście? Gdzie jesteście? – o emigracji zarobkowej w ostatnich latach i jej głównych powodach.

Powyższe tematy to tylko sugestie – traktujcie je roboczo. Możecie opowiedzieć historię jednego bohatera/bohaterki lub całej grupy ludzi, których powody wyjazdów były zbliżone.

KROK 2

ZBIERANIE INFORMACJI – DIAGNOZA LOKALNA

Skoro mamy już temat – teraz pora na zbieranie informacji. Sposobów na to jest wiele. Warto opowiedzieć o tym, czym będziecie się zajmować w najbliższym czasie, co jest Waszym projektem. Opowiedzcie o tym w domu, w sklepie, na przystanku, na bazarze, w rozmowie przez telefon lub w mediach społecznościowych. Po co? Może właśnie dzięki temu traficie na historię, która Was zaintryguje i będziecie chcieli o niej opowiedzieć w swoim projekcie? Może traficie na kogoś, kto sam doświadczył tego, co jest tematem Waszego projektu lub zna kogoś, kto może wiedzieć więcej. Nie bójcie się pytać, ale zachowajcie delikatność – bądźcie również taktowni. Postarajcie się wy czuć, czy ktoś chce dzielić się szczegółami swojej historii, czy może nie chce dzielić się swoją historią. Doceniajcie każdą informację i nie dopytujcie natarczywie – to może źle wpłynąć na relację z rozmówcą/rozmówczynią.

Nie zapominajcie o takich instytucjach jak: biblioteka, urząd miasta, szkoła, parafia itd. To również tam ukryte są historie jeszcze nieopowiedziane lub jeszcze nieodkryte informacje

CO WAS CZEKA?

1

Rozmawiajcie, bądźcie otwarci, słuchajcie, zapisujcie.

2

Gdy pojawi się właśnie ten problem, właśnie ta historia lub ten człowiek – zacznijcie gromadzić coraz to więcej informacji na ten temat i ponownie wróćcie do punktu pierwszego. Możecie również ponownie dopytywać tych, z którymi już rozmawialiście.

3

Jeśli problem, jakiego się podjęliście sięga odległych lat (XIX wiek i wcześniej) warto zwrócić się z prośbą do urzędu miasta, proboszcza parafii. Wówczas bazować będziecie na dokumentach. Nie zapominajcie również, że Internet jest niezbadaną kopalnią wiedzy.

4

Pamiętajcie o tym, jak należy zachowywać się w różnych miejscach, jak rozmawiać z ludźmi. Musicie wiedzieć, że możecie dotykać tematów delikatnych, takich, które w pewien sposób chcą być zapomniane lub już takimi się stały. Nie naciskajcie, bądźcie cierpliwi, dajcie innym prawo do niepodejmowania rozmowy. Ważne, aby zdobywać informacje, ale nie za wszelką cenę.

KROK 3

NASZE ROZWIĄZANIE I PLANY

To musi być wielka satysfakcja, gdy już coraz bardziej zagłębiacie się w temat. Wiecie czyją historię chcecie opowiedzieć, znacie problem, nad którym pracujecie, macie zebrane informacje, choć wciąż poszukujecie. Segregujecie wiadomości i sprawdzacie ich wiarygodność. Teraz przyszedł czas na podjęcie trudnej decyzji. W jaki sposób o tym opowiedzieć? Co będzie najtrafniejszym środkiem przekazu? A co może okazać się zbyt nachalne? Wierzę, że sami poczujecie, co jest Waszym środkiem wyrazu i na co zasługuje historia człowieka lub ludzi. Podejmujcie próby, szukajcie tego jedynego rozwiązania lub pokażcie się o korespondencję różnych gatunków. Jesteście twórczy i pomysłowi – zróbcie coś innowacyjnego!

CO WAS CZEKA?

1

Nabierzcie dystansu do zebranych wiadomości. Zastanówcie się, czy czegoś nie przeoczyliście.

2

Spróbujcie odpowiedzieć na pytanie, jak chcielibyście, aby ktoś opowiedział Waszą historię – czy to będzie reportaż literacki, prasowy, telewizyjny, fotoreportaż, audycja radiowa, a może etiuda filmowa? Decyzja już podjęta? W załączniku są podpowiedzi, które mogą okazać się dla Was pomocne! (Załącznik nr 1)

3

Nie przejmujcie się, że nie posiadacie drogiego i specjalistycznego sprzętu. Telefon komórkowy powinien wystarczyć.

4

Teraz powinniście przedyskutować, po co chcecie o tym opowiedzieć. Do kogo ma trafić ta historia? Jaki ma mieć wpływ na odbiorcę/odbiorczynię, a jaką ma mieć wymowę? Czy ma coś zmienić? Czy ma skłonić do refleksji, a może wręcz przeciwnie?

5

Już wiecie, jak zrealizujecie projekt i co będzie Waszym wytworem, ale konieczny jest harmonogram i odpowiedni podział zadań – nie zapomnijcie o tym!

6

Podczas pracy nad harmonogramem powinniście brać pod uwagę wiele czynników - Wasze możliwości oraz czas, który chcecie lub możecie poświęcić na to zadanie. To cenne, aby nie oceniać, kto zrobił więcej, a kto mniej. Przecież na początku wszyscy obiecali sobie zaangażowanie. A zaufanie jest ważne. Skoro ktoś zrobił mniej - może po prostu więcej nie może?

7

Bądźmy wobec siebie empatyczni, ale też krytyczni. Kontrolujmy postęp prac i wzajemnie się motywujmy.

KROK 4

SZUKAMY SOJUSZNIKÓW I SOJUSZNICZEK

W zależności od tego jaką formę wyrazu wybierzeecie, jakiego tematu dokładnie się podejmiecie, będziecie potrzebowali nieco innych sojuszników i sojuszniczek. Pewnie będą nimi nauczyciele i nauczycielki, rodzice, rodzina, ale często może to być ktoś nieoczekiwany. Nie zamykajcie się na to! Niektóre z form wyrazu wymagają nakładu finansowego zwróćcie się z prośbą do firmy lub instytucji, która posiada możliwości i mogłaby Wam coś niezbędnego podarować lub pożyczyć. Pamiętajcie - nie jesteście w projekcie sami!

CO WAS CZEKA?

1

Rozważcie, kto oprócz najbliższych może i zechce Wam pomóc.

2

Warto przemyśleć, komu mogłoby zależeć na promocji Waszej małej ojczyzny właśnie poprzez historię ludzi, których już nie ma między Wami. Może to byli ludzie bardzo pracowici, wartościowi, kochający kraj i rodzinę, może byli to lekarze/lekarzki, naukowcy/naukowniczki, dobrzy rzemieślnicy i rzemieślniczki, którzy zdobywając sztukę w Waszej miejscowości wiedzieli, że muszą migrować, aby dzielić się swoim talentem? A może po prostu nie mieli wyboru?

3

Skoro chcemy pozyskać sojuszników i sojuszniczki musimy wiedzieć jak z nimi rozmawiać. Poszukajmy argumentów, które przekonają ich do naszego działania i sprawią, że będą chcieli pomóc.

KROK 5

DZIAŁAMY I PREZENTUJEMY EFEKTY PRACY

Wiem, że jesteście już dobrze przygotowani do podjęcia konkretnych działań. Raz jeszcze zastanówcie się, czy zasoby i informacje, jakie posiadacie są wystarczające. Jeśli nie, pamiętajcie, aby nie rezygnować, a cierpliwie dążyć do celu. To właśnie ten moment – punkt kulminacyjny Waszego projektu. Opowiedzcie historię, na którą się zdecydowaliście, po swojemu, tak jak czujecie. Przekażcie odbiorcom i odbiorczyniom wszystkie emocje i uczucia, a także refleksje, które w Was tkwią w związku z działaniem, jakiego się podjęliście. Spróbujcie również wczuć się w osobę, która musiała iść w nieznaną, zmieniać miasto lub kraj zamieszkania. Może nazwijcie, kim taki człowiek wówczas był? Spróbujcie dowiedzieć się czy otrzymał pomoc, czy wręcz przeciwnie, musiał borykać się z całym światem i problemami zupełnie sam.

Teraz czas na wyzwanie – prezentację wyników Waszej pracy. Podzielcie się nią. Zróbcie to tak, aby czuć się w tym dobrze. Pamiętajcie o tym, że działanie, którego się podjęliście jest już skończone i teraz będzie inspirowało innych – może wobec tego warto pokusić się o pokazanie wytworu Waszego projektu szerszej publiczności.

CO WAS CZEKA?

1

Ten krok w Waszej pracy projektowej będzie najbardziej burzliwy i jednocześnie najbardziej twórczy. Nauczcie się ze sobą dyskutować, bądźcie dla siebie wyrozumiali.

2

Podczas podejmowania kolejnych działań okazujcie sobie wsparcie. Jesteście grupą, która opisuje historie ludzi lub człowieka. Opowiadacie o ich życiu, o czymś niezwykle ważnym, bowiem o najwyższej wartości – to zobowiązuje.

3

Starajcie się działać terminowo. Wywiązuje się z powierzonych zadań. Biercie na siebie tyle, ile jesteście w stanie udźwignąć.

4

To również ten moment, w którym podzielicie się swoimi dokonaniem. Otoczcie się zarówno osobami bliskimi, jak i wszystkimi tymi, którzy okazali Wam wsparcie podczas działań projektowych. Zadbajcie, aby wszyscy w trakcie projekcji, wysłuchania audycji, odczytu reportażu itp. czuli się dobrze, mimo że niekoniecznie to, o czym będziecie opowiadać będzie wyłącznie przyjemne.

KROK 6

POROZMAWIAMY

Teraz z pewnością możecie odetchnąć z ulgą. Ale to nie koniec działań nad projektem. Niezbędnym krokiem jest również refleksja nad tym, co udało się Wam osiągnąć. Z pewnością nabraliście nowych kompetencji i umiejętności. Może zyskaliście nowe kontakty i przyjaźnie.

Jesteście teraz bogatsi o nową wiedzę, dojrzałsi i tego można Wam pogratulować. Zanim jednak pożegnacie się ze swoimi koleżankami i kolegami, odpowiedzcie sobie na kilka pytań. Dzięki temu możecie uświadomić sobie coś, o czym nie mieliście pojęcia. Przekażcie sobie również informacje zwrotne – podzielcie się doświadczeniami ze współpracy. Powiedzcie sobie koniecznie, czego się od siebie nauczyliście i za co sobie dziękujecie – to bardzo cenne!

CO WAS CZEKA?

Na „do widzenia” warto zadać sobie kilka pytań, aby Wasze działanie w projekcie uczniowskim było jak najbardziej świadome i przemyślane.

1

Co zyskałem pracując nad projektem?

2

Czego oczekiwałem od grupy projektowej przed pracą, a za co im dziękuję po zakończonym działaniu?

3

Co z tego doświadczenia zabieram dla siebie? A czym będę chciał się dzielić z innymi?

4

Co jest najbardziej wartościowego w pracy z drugim człowiekiem?

POWODZENIA!

REPORTAŻ FILMOWY:

<http://www.ceo.org.pl/pl/filmoteka/news/krecimy-filmy-krok-po-kroku>

_____ [dostęp z dnia 06.10.2018]

AUDYCJA RADIOWA:

<http://jezioranski.org/wp-content/uploads/2014/05/Jak-nagrac-audycje-instrukcja.pdf>

_____ [dostęp z dnia 06.10.2018]

FUNDACJA
EMIC

WOJEWODA
KUJAWSKO-POMORSKI

MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI

PROJEKT "MASZ PRAWO WIEDZIEĆ" WSPÓLFINANSOWANY
PROGRAMU KRAJOWEGO FUNDUSZU AZYLU, MIGRACJI I INTEGRACJI

Scenariusz projektu uczniowskiego powstał w ramach projektu pt. "Wielokulturowa Grupa" dofinansowanego z dotacji Ministerstwa Edukacji Narodowej w roku 2018.

Schemat projektu uczniowskiego został oparty na wzorze przygotowanym przez Fundację Centrum Edukacji Obywatelskiej, w ramach programu Młodzi w Akcji: <https://mlodziwakcji.ceo.org.pl>
